

๒. แผนงานระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (แปลงใหญ่)

ความเป็นมา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ) ได้มอบนโยบาย เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๘ เน้นให้ความสำคัญในเรื่องการลดต้นทุนการผลิต โดยการรวมแปลงการผลิตของเกษตรกรเป็นแปลงใหญ่เพื่อก่อให้เกิดกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตตามที่กำหนด และสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม หลักการของแปลงใหญ่คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต อาทิ ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด มีการผลิตร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการเชื่อมโยงกับตลาดเพื่อบริหารจัดการให้เกิดสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานของสินค้าเกษตร ตลอดจนแก้ปัญหาเรื่องสินค้าล้นตลาดและราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ

วัตถุประสงค์

๑) เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มและบริหารจัดการร่วมกัน เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่าย โดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน

๒) เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน ภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

เป้าหมาย

๑,๕๑๒ แปลง ประกอบด้วย ๑) แปลงเดิม (ปี๒๕๕๙) ๖๐๐ แปลง ๒) แปลงใหม่ (ปี ๒๕๖๐) ๔๐๐ แปลง และ ๓) แปลงเตรียมการ (ปี๒๕๖๑) ๕๑๒ แปลง

ประโยชน์ที่จะได้รับ

๑) เกษตรกร มีความสามารถในการบริหารจัดการเทคโนโลยี มีรายได้เพิ่มและมั่นคง และมีตลาดสินค้าเกษตรที่แน่นอน

๒) ภาครัฐ มีการบริหารงาน เงิน และคน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดสมดุลของอุปสงค์และอุปทาน ความสามารถในการแข่งขันภาคเกษตร

๓) ภาคเอกชน มีแหล่งซื้อสินค้าที่แน่นอนทั้งปริมาณและคุณภาพ เป็นธุรกิจเพื่อช่วยเหลือสังคม (Social Business) ได้รับชื่อเสียงในฐานะเป็นองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

Q & A

๑	Q	แปลงใหญ่ คืออะไร
	A	คือ การส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มการผลิตและการบริหารจัดการร่วมกัน ตลอดจนการจัดการด้านการตลาด เพื่อการลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน โดยมีหน่วยงานภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก
๒	Q	แปลงใหญ่ มีหลักการในการดำเนินงานอย่างไร
	A	<p><u>๙ หลักการของแปลงใหญ่</u></p> <p>๑) ความสมัครใจ : เป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ด้วยความสมัครใจ และดำเนินการภายใต้หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และเป้าหมายของแปลงใหญ่</p> <p>๒) ง่ายต่อการเข้าถึง : รวมตัวกันได้ จับเป็นกลุ่มผลผลิตเกษตรชนิดเดียวกัน ดำเนินการได้เลย</p> <p>๓) ขนาดพื้นที่เหมาะสม : ๓.๑) ข้าวไม่น้อยกว่า ๓๐๐ ไร่ <u>และ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า ๓๐ ราย ๓.๒) สินค้าอื่นไม่น้อยกว่า ๓๐๐ ไร่ <u>หรือ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า ๓๐ ราย</p> <p>๔) พัฒนาให้ถึงเป้าหมาย : ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต ขยายโอกาส</p> <p>๕) พื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map สามารถรวมเป็นแปลงใหญ่ได้ และใช้เทคโนโลยีเข้าไปปรับพื้นที่ให้เหมาะสม</p> <p>๖) ยกระดับ : มาตรฐาน ประสิทธิภาพการผลิต เน้นผลผลิตของแปลงใหญ่</p> <p>๗) แหล่งน้ำ : พัฒนาตามความจำเป็น/เหมาะสม</p> <p>๘) กระบวนการกลุ่ม : ๘.๑) กลุ่มเดิม (สหกรณ์/วิสาหกิจชุมชน) – แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ทำแปลงใหญ่ได้</p> <p style="padding-left: 40px;">๘.๒) ไม่มีกลุ่ม – พัฒนาให้เกิดกลุ่ม ต้องใช้เวลา</p> <p>๙) Economy of scale : ตัดสินด้วยเกณฑ์ของแหล่งทุน ขึ้นกับกิจกรรมที่กลุ่มขอรับการสนับสนุน</p>

๓	Q	เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานต้องทำอะไร
	A	<p>มี ๑๒ ขั้นตอน คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) ต้องมีความรู้และความเข้าใจในความหมายและหลักการของแปลงใหญ่ที่ชัดเจน ๒) ต้องเข้าใจองค์ประกอบของแปลงใหญ่ ๓) ต้องมีการบูรณาการงานร่วมกันของหน่วยงานภาคีต่างๆ เกี่ยวข้องในแปลงใหญ่ ๔) Single Command (SC) ต้องเข้ามาสนับสนุนการดำเนินการแปลงใหญ่ ๕) ผู้จัดการแปลงต้องทำแผนการปฏิบัติงานแปลงใหญ่ที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานราย ๓ เดือน แผนการปฏิบัติงานรายปี ๖) ผู้จัดการแปลงต้องทำแผนธุรกิจแปลงใหญ่รายบุคคล/แผนกลุ่ม ที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง เพื่อรองรับการสนับสนุนสินเชื่อแปลงใหญ่ ๗) มีการพัฒนาการดำเนินงานร่วมกันทั้งระบบตลอดห่วงโซ่อุปทาน ๘) พัฒนาสินค้าดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนากลุ่ม ให้เกิดความเข้มแข็งไปพร้อมๆ กัน ๙) มีการประเมินผลที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน(แตกต่างจากก่อนเข้าแปลงใหญ่อย่างไร) เช่น จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP ๑๐) สินค้าแปลงใหญ่ต้องมีคุณภาพได้มาตรฐาน ๑๑) สมาชิกแปลงใหญ่ต้องได้รับการพัฒนาให้เป็น Smart farmer ทุกราย ๑๒) ต้องยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อยกระดับเกษตรกรและปฏิรูปภาคการเกษตร
๔	Q	แปลงใหญ่เชื่อมโยงกับนโยบายอื่นในกระดาษ A4 อย่างไร
	A	<p>ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ ซึ่งเน้นให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเพื่อผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน โดยต้องทำให้สินค้ามีคุณภาพมีตลาดรองรับ (ต้นทุนลดลง ๒๐% ผลผลิตเพิ่ม ๒๐ %) การเชื่อมโยงนั้นเริ่มจากเกษตรกรรวมกลุ่มทำการผลิตในสินค้าชนิดเดียว มีการวางแผนร่วมกัน มีการถ่ายทอดความรู้ โดยใช้กลไกศพค. ส่งเสริมระบบน้ำ/กระจายน้ำเพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้ในการผลิตสินค้าเกษตร ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการผลิตสินค้าปลอดภัย พัฒนาเป็นเกษตรกรอินทรีย์ รวมกลุ่มกันเป็นสหกรณ์เพื่อยกระดับสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง ดำเนินการจัดตั้งเป็นธนาคารสินค้า เพื่อให้บริการสมาชิกของกลุ่ม รวมทั้งส่งเสริมการเกษตรผสมผสานตาม เกษตรทฤษฎีใหม่ ทำการผลิตในพื้นที่เหมาะสม (Zoning by Agri-map) อย่างไรก็ตามตัวช่วยในการพัฒนาต้องสร้างเกษตรกรให้เป็น smart farmer สร้างข้าราชการที่ดูแลให้เป็น smart officer ภาครัฐจะเป็นตัวช่วย ด้านเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ลานตาก ตลาดสินค้าเกษตร ฯลฯ ทั้งหมดจะนำไปสู่ปลายทางคือคุณภาพของเกษตรกรดีขึ้น มีฐานะทางสังคม(ภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกรและสังคมยอมรับ) และ รายได้เพิ่มขึ้น/หนี้สินลดลง</p>

๕	Q	เงื่อนไขแปลงใหญ่เปลี่ยนแปลงจากเดิมอย่างไร																				
	A	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th colspan="2" style="background-color: #4CAF50; color: white; text-align: center;">พื้นที่และจำนวนเกษตรกร</th> </tr> <tr> <th style="background-color: #2196F3; color: white;">เดิม</th> <th style="background-color: #2196F3; color: white;">ใหม่</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ข้าว พืชไร่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน</td> <td></td> </tr> <tr> <td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 1,000 ไร่ <u>และ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย</td> <td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <u>และ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย</td> </tr> <tr> <td>ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ และพืชอื่นๆ</td> <td></td> </tr> <tr> <td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <u>หรือ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย</td> <td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <u>หรือ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย</td> </tr> <tr> <td>ปศุสัตว์</td> <td></td> </tr> <tr> <td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <u>หรือ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย</td> <td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <u>หรือ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย</td> </tr> <tr> <td>ประมง</td> <td></td> </tr> <tr> <td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <u>หรือ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย</td> <td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <u>หรือ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย</td> </tr> </tbody> </table>	พื้นที่และจำนวนเกษตรกร		เดิม	ใหม่	ข้าว พืชไร่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน		• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 1,000 ไร่ <u>และ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย	• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <u>และ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย	ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ และพืชอื่นๆ		• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <u>หรือ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย	• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <u>หรือ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย	ปศุสัตว์		• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <u>หรือ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย	• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <u>หรือ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย	ประมง		• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <u>หรือ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย	• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <u>หรือ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย
พื้นที่และจำนวนเกษตรกร																						
เดิม	ใหม่																					
ข้าว พืชไร่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน																						
• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 1,000 ไร่ <u>และ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย	• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <u>และ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย																					
ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ และพืชอื่นๆ																						
• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <u>หรือ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย	• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <u>หรือ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย																					
ปศุสัตว์																						
• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <u>หรือ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย	• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <u>หรือ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย																					
ประมง																						
• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <u>หรือ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย	• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <u>หรือ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย																					
๖	Q	การสมัครเข้าร่วมมีขั้นตอนอย่างไรบ้าง																				
	A																					
๗	Q	ทำไมต้องมีนโยบายแปลงใหญ่																				
	A	<p>๑) เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มและบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่าย โดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน</p> <p>๒) เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน ภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน</p>																				
๘	Q	เกษตรกรได้อะไร จากการเข้าร่วมแปลงใหญ่																				
	A	<p>เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันผลิต นำไปสู่การต้นทุนการผลิต ผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น มีการบริหารจัดการ ขายผลผลิตได้ในราคายุติธรรมเพราะมีการทำข้อตกลง MOU กับเอกชน</p>																				

๙	Q	สินเชื่อแปลงใหญ่ ดอกเบี้ยร้อยละ ๐.๐๑ มีวัตถุประสงค์อะไร
	A	<p>๑) เพื่อสนับสนุนเงินทุนแก่กลุ่มเกษตรกร วิชากิจชุมชน สหกรณ์การเกษตร ในการพัฒนาการเกษตรแบบแปลงใหญ่</p> <p>๒) เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการรวมกลุ่มการผลิตเกษตรแบบแปลงใหญ่ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนในการผลิต สร้างอำนาจในการต่อรองด้านการผลิตและการตลาด รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักร ที่เหมาะสม</p> <p>๓) เพื่อพัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็ง และเพิ่มศักยภาพเกษตรกรรายย่อยในการรวมกลุ่มการผลิต การบริหารจัดการที่ดีและมีการเชื่อมโยงด้านการตลาดรับซื้อผลผลิตที่มั่นคงแน่นอน อย่างต่อเนื่อง</p>
๑๐	Q	หน่วยงานใดบ้างที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการแปลงใหญ่
	A	ทุกหน่วยงานในกระทรวงเกษตรฯ หน่วยงานอื่นๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน

